

S C H R I J V E N H U I S A R T S E N T E V E E L P S Y C H O F A R M A C A V O O R A A N K I N D E R E N ?

Resultaten uit het Intego-register

F. BUNTINX, S. BARTHOLOMEEUSEN, J. DE LEPELEIRE

In een artikel van De Standaard van 14 juni 2003, waarin de voorzitter van de WVVH Jos De Smedt trouwens onvolledig wordt geciteerd, worden de huisartsen fel onder vuur genomen. Zij zouden te pas en te onpas kalmeermiddelen voorschrijven aan kinderen en daarbij geen rekening houden met de langetermijneffecten ervan op hun ontwikkeling. Is hier sprake van journalistieke overdrijving? Omdat deze stelling zo onwaarschijnlijk leek, namen een aantal artsen de voorschrijfgegevens van de Intego-registratie inzake psychofarmaca bij kinderen onder de loep. Deze gegevens bevestigen hetgeen zij vermoedden: de beweringen in de pers zijn in flagrante tegenspraak met de realiteit. (ML)

Het Intego-register is een registratie van ziekten, laboratoriumresultaten en geneesmiddelenvoorschriften¹. Dit register wordt continu geactualiseerd door momenteel 52 Vlaamse huisartsen, verspreid over heel Vlaanderen. De gegevens worden regelmatig doorgestuurd naar een centrale databank die door het Academisch Centrum voor Huisartsgeneeskunde van de KU Leuven wordt bijgehouden en geanalyseerd. De betrokken huisartsen doen dit op vrijwillige basis en worden zorgvuldig geselecteerd op basis van een aantal indicatoren van registratiekwaliteit. De registratie startte in 1994. Nu, negen jaar later, zijn de gegevens tot eind 2002 beschikbaar voor analyse. Momenteel omvat de databank geanonimiseerde gegevens over 524 000 patiëntjaren (121 000 verschillende patiënten). Er werden tot nu toe 860 000 nieuwe diagnoses, 3 500 000 medicatievoorschriften en 5 700 000 laboratoriumresultaten geregistreerd.

Onlangs verscheen een artikel in de pers over het voorschrijven van psychofarmaca door huisartsen aan kinderen². Daarin beschuldigde de journalist de huisartsen ervan kinderen steeds vaker pillen voor te schrijven, vooral antidepressiva en middelen tegen concentratie- en aandachtproblemen. Deze farmaca zouden daarenboven te pas en te onpas worden voorgeschreven. Hiervoor werden echter geen argumenten aangehaald. Voor zover we weten bestaan er geen Vlaamse onderzoeksgegevens die deze stelling staven. Omdat de stelling ons intuïtief onwaarschijnlijk leek, gingen we via de Intego-databank na hoeveel

verschillende kinderen in het jaar 2002 antidepressiva of Rilatine® (het meest gebruikte product bij kinderen met ADHD) voorgeschreven kregen.

Geringe aantallen

De databank bevat gegevens over 8 584 kinderen tussen nul en veertien jaar, die in de loop van 2002 ten minste éénmaal door één van de registrerende huisartsen werden gezien (Jaarlijkse Contactgroep). Op basis van de mutualiteitsgegevens (IMA) schat men de totale achterliggende populatie op 11 402 kinderen. Van deze groep kregen er vijftien in de loop van het jaar een antidepressivum voorgeschreven. In drie gevallen ging het om Tofranil®, een product dat vrijwel uitsluitend wordt gebruikt in de behandeling van bedwateren. Dit brengt ons op slechts twaalf kinderen of 1,1 op 1 000 kinderen. In hetzelfde jaar werden 89 kinderen behandeld met Rilatine®. Dit komt overeen met 8 op 1 000 kinderen.

Zoals verwacht blijkt het aantal kinderen dat behandeld wordt met antidepressiva minimaal. Dit is in flagrante tegenspraak met hetgeen in de pers verscheen². Het aantal kinderen dat voor ADHD met Rilatine® wordt behandeld, is weliswaar zevenmaal hoger, maar ook dit blijft ruim onder de 1 % en dus behoorlijk laag.

Belangrijk om weten is dat de Intego-registratie alle voorschriften registreert die door de huisarts of een andere arts zoals psychiater of pediater (waarbij de huisarts door de betrokken specialist en/of door de ouders is geïnformeerd) worden geïnitieerd. Het is dus niet ondenkbaar dat iets meer kinderen dergelijke medicatie nemen. Dit neemt niet weg dat we dan nog steeds kunnen spreken over geringe aantallen. Alleszins kan het voorschrijven van deze psychofarmaca ook niet alleen op rekening van de huisarts worden gezet. Het is ongetwijfeld zo dat de huisartsen die deel uitmaken van het Intego-netwerk qua praktijkvoering een selectie uitmaken. Maar voor zover wij kunnen nagaan via vergelijking met andere registers, is dit niet zo voor de patiënten en hun problemen. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat onze cijfers in grote mate verschillen van wat zou worden gevonden voor het geheel van alle huisartsenpraktijken, mocht een dergelijke registratie bestaan.

Niet altijd een slechte zaak

Uit onze analyse mag geenszins worden afgeleid dat het gebruik van psychofarmaca altijd een slechte zaak is. De hier bestudeerde farmaca hebben voor veel kinderen en hun omgeving het leven in gunstige zin beïnvloed. Toch mag het gebruik van psychofarmaca geen gemakkelijksheidsoplossing worden, waarbij iedere klacht wordt beantwoord met een pil. Onze cijfers geven aan dat dit alleszins niet het geval lijkt te zijn (zie tabel).

Het Intego-register laat toe veronderstellingen over morbiditeit, laboratoriumresultaten en behandelingen met geneesmiddelen in de huisartsengeneeskunde op groepsniveau betrouwbaar te toetsen. Het lijkt ons aangewezen dat berichten in de media in de toekomst van dergelijke bronnen gebruikmaken in plaats van ongecontroleerde berichten de wereld in te sturen.

Leeftijd	JCG**	Praktijkpopulatie	Antidepressiva aantal (per 1 000)	Rilatine® aantal (per 1 000)
0-4	2 336	2 884	2 (0,7)	0
5-9	2 883	3 844	3 (0,8)	32 (8,3)
10-14	3 365	4 674	10 (2,1)	57 (12,2)
Totaal	8 584	11 402	12 (1,1)*	89 (7,8)

*: antidepressiva zonder Tofranil®

** : Jaarlijkse Contactgroep: het aantal kinderen dat in de loop van één jaar minstens éénmaal door de huisarts werd gezien.

Tabel: Aantal kinderen behandeld met psychofarmaca in 2002.

AUTEURS

F Buntinx is huisarts en hoogleraar huisartsengeneeskunde aan het Academisch Centrum voor Huisartsengeneeskunde van de KU Leuven en aan de Universiteit van Maastricht;

S. Bartholomeeussen is huisarts en wetenschappelijk medewerker aan het Academisch Centrum voor Huisartsengeneeskunde van de KU Leuven;

J. De Lepeleire is huisarts en docent aan het Academisch Centrum voor Huisartsengeneeskunde van de KU Leuven.

L i t e r a t u u r

- 1 Bartholomeeussen S, Buntinx F, Heyrman J. Ziekten in de huisartspraktijk: methode en eerste resultaten van het Intego-netwerk. *Tijdschr Geneesk* 2002;58:863-71.
- 2 Wirix R. Effect van pillen op kinderen wordt onderschat. Dokters bezorgd over toenemend gebruik van onder meer antidepressiva. De Standaard van 14 juni 2003.